

حقوق تأمین مالی بین‌المللی International Finance

۱. مشخصات عمومی دوره

مدرس دوره	حسین عبده تبریزی abdoh@abdoh.net
دستیار آموزشی	ندا خوانزاده Khanzadeh3@gmail.com
زمان برگزاری	مهرماه تا بهمن‌ماه سال ۱۴۰۰؛ روزهای یک‌شنبه و سه‌شنبه، ساعت ۱۷:۳۰ و ساعت ۱۲
محل برگزاری	دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران
سایت‌های آموزشی	www.finance.ir www.abdoh.net

۲. شرح درس و هدف از ارائه آن

تمرکز این درس بر مباحث مالی است؛ موضوع کلاس تأمین مالی در سطح بین‌المللی است. تلاش آن است که دانشجویان حقوق، با بازار دارایی‌های مالی آشنا شوند، و نقش مهم آنها را در عملکرد کارآمد اقتصاد بازار دریابند. فراگیرند که کدام نهادهای مالی در این بازارها کار می‌کنند، و برای کارکرد کارآمد این بازارها، نهادهای مالی از کدام ابزار مالی استفاده می‌کنند.

دانشجوی حقوق مالی باید درک عمیق از ایده‌ها، مفاهیم، و سازوکارهای بازار سرمایه مدرن پیدا کند. ناچار است مسائل اساسی در این بازارها را تحلیل کند تا بتواند در تهیه قراردادها، مدارک و مستندات مالی به کسب و کارها کمک کند. به علاوه، با طراحی فضای قانونی مناسب، ضمن حمایت از اقتصاد کلان، فعالیت کسب و کارهای مالی در بازارهای مالی را تسهیل و عملکرد مقامات ناظر در این بازارها را تقویت کند. کار اصلی نهادها و بازارهای مالی تأمین منابع مالی برای بخش‌های خصوصی و عمومی اقتصاد است. البته، تغییرات سریع در ترکیب ابزارها و آرایش نهادهای مالی بدان معناست که محتوای این دوره آموزشی در طول زمان باید همواره تغییر کند.

واژه «بین‌المللی» در عنوان درس به بعد دیگری از این دوره اشاره دارد. دانشجویان باید نهادهای مالی بزرگ دنیای امروز را بشناسند، و فراگیرند که آن نهادها چگونه به اقتصاد ایران کمک می‌کنند. چنین امری مستلزم آشنایی با بازارهای بین‌المللی محصولات مالی هم هست. مثلاً آشنایی با این که بازار ارز در سطح جهان چگونه کار می‌کند، نقش مهمی در تسهیل مبادلات تجاری و مالی ایران با دنیا دارد. شناخت اولیه از روابط متقابل پیچیده بازارها و نهادهای مالی در سطح بین‌الملل (به‌ویژه بازار سرمایه با بخش بانکداری) ضروری است تا دانشجو برای تهیه قراردادها مالی خارجی مجهز شود.

دوره با بررسی ویژگی‌های فضای اقتصاد کلانی شروع می‌شود که در آن نهادهای مالی فعالیت می‌کنند. قصد آن است که دانشجو تفاوت بین ابزارها، تفاوت بین نهادها و کارکرد این ابزارها و نهادها را در بازارهای مالی تحت شرایط اقتصاد کلان ایران بشناسند. پس این دوره به بررسی واسطه‌های مالی، ابزارهای مالی، و بازارهای مالی مختلف می‌پردازد؛ بازارهایی که در آنها نهادهای اعتباری در کنار نهادهای بازار سرمایه فعالیت می‌کنند. عناوین دیگری که در این درس بررسی می‌شود به شرح زیر است: بررسی عمومی کلیت سیستم مالی بین‌الملل؛ روابط بین نهادهای مالی، و ارتباط این نهادها با سیاست پولی و ثبات اقتصادی؛ ویژگی ابزارهای مالی در بازارهای پول و سرمایه جهان؛ بازارهایی که در آنها نرخ بهره تعیین می‌شود، یعنی بازارهای پول شامل نهادهای سپرده‌پذیر و پس‌اندازی؛ نقش و ارزش دارایی‌های مالی؛ بازارهای سرمایه شامل بازار اوراق قرضه و سهام؛ بازارهای ارز خارجی و مالی بین‌الملل؛ و مقررات بازارهای مالی بین‌المللی و بحران‌های مالی.

هدف آن است که در پایان دوره مشارکت کنندگان در کلاس محیط مالی داخلی و خارجی مناسب برای تأمین مالی را بهتر بشناسند. طی این دوره فرصتی فراهم می‌شود تا دانشجویان با دانش و مهارت‌های کسب‌شده و با فهم پیچیدگی بازارهای مالی بتوانند مشکلات حقوقی، قانونی، و قراردادی تأمین مالی داخلی و خارجی بخش‌های خصوصی و عمومی کسب و کارها را بهتر بشناسند.

۳. نحوه برگزاری کلاس‌ها

بیشتر کلاس‌ها به شکل ارائه سخنرانی برگزار خواهد شد. ماهیت این درس به گونه‌ای است که استفاده از افته‌ها و بازی‌های آموزشی در آن دشوار است. سخنران اصلی طبعاً مدرس اصلی کلاس است، اما برای ایجاد تنوع و برخورداری از دیدگاه‌های مختلف، مدرس اصلی از سایر سخنرانان نیز برای ارائه مطالب دعوت به عمل خواهد آورد. ارائه پاره‌ای از فیلم‌های آموزشی نیز در کلاس انتظار می‌رود. کلیه مطالب آموزشی اعم از فصل‌های کتاب و یا مقالاتی که باید خوانده شود و نیز اسلایدهای درس کلاً در اختیار دانشجو قرار می‌گیرد نیازی نیست که دانشجو کتابی خریداری کند یا به دنبال مطالبی باشد. دستیار کلاس کمک خواهد کرد که کلیه مطالب در دسترس دانشجویان باشد. از دانشجویان انتظار می‌رود که در بحث‌های کلاس مشارکت کنند و همان‌طور که در بند ارزیابی می‌یابید، بخش قابل‌ملاحظه‌ای از نمره کلاس به مشارکت فعال در کلاس اختصاص دارد. قبل از آغاز جلسات رسمی کلاس، مدرس با دانشجویان نشستی کوتاه خواهد داشت تا ساختار این برنامه درسی را توضیح دهد.

۴. پیش‌نیازهای درس

از دانشجویان این دوره انتظار می‌رود درک اولیه‌ای از کلیات اقتصاد کلان داشته باشند و مفاهیم پایه خلق پول و شکل‌گیری تورم را بشناسند. همچنین، آشنایی با مفاهیم پایه مالی مانند ارزش زمانی پول و ریسک و بازده به درک مطالبی که در کلاس ارائه می‌شود، کمک می‌رساند. داشتن پیشینه اجرایی و کار در بازارهای مالی برای دانشجویان حاضر در این دوره ضروری نیست. طبعاً از دانشجویانی که سابقه کار در نهادهای مالی دارند سطح مشارکت در کلاس بالاتری انتظار می‌رود و این عده از مطالبی هم که در دوره ارائه می‌شود، بیشتر بهره خواهند برد.

۵. ارزیابی

در طول ۱۶ جلسه کلاس مطالبی که در بند ۶ شرح آنها آمده مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در پایان هر ۵ جلسه، مطالب ارائه و مورد بررسی قرار گرفته در جلسه‌های قبل، موضوع آزمون از دانشجویان خواهد بود. بدین ترتیب، دو آزمون میان‌ترم و یک آزمون در پایان ترم انجام می‌شود. در آزمون نهایی، مطالب ۶ جلسه آخر کلاس مورد پرسش قرار می‌گیرد. محتوای آزمون‌ها منحصراً از مطالب منعکس در اسلایدها، مقاله‌ها، ویدیوها و فصل کتاب‌هایی برگرفته می‌شود که مشخصاً در این برنامه از آن‌ها یاد شده است. هدف آن است که این مطالب را خواننده و دریافته باشید. آزمون‌ها کتاب باز است و دانشجو می‌تواند تمام یادداشت‌ها و نوشته‌های خود را در جلسه آزمون همراه داشته باشد.

مورد مشمول نمره	سهم از نمره کل
آمادگی و مشارکت در کلاس	۲۰٪
انجام دو تکلیف در طول ترم	۱۵٪
دو آزمون در طول دوره	۴۰٪
آزمون پایان ترم	۲۵٪

۶. ریز نشست‌های درس

جلسه اول

پول، تورم و اهمیت سیاست پولی در کارکرد بازارهای مالی

- اسلایدهای جلسه اول [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۱، فصل ۳ (نقش دولت در بازار مالی)
- مرجع شماره ۲، فصل ۱۱ (سطح و ساختار نرخ‌های بهره) و فصل ۱۲ (ساختار زمانی نرخ‌های بهره)
- مرجع شماره ۴، مقاله دکتر زنوز و مقاله دکتر طیبیان
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر طیبیان و سخنرانی دکتر صمدی (متن همه مقاله‌ها متعاقباً تهیه و در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد)

جلسه دوم

مالی چه می‌گوید؟

- اسلایدهای جلسه دوم [سایت/اسلایدهای آموزشی/مالی شرکتی]
- مرجع شماره ۲، فصل ۱۰، تا صفحه ۳۳ (ویژگی دارایی‌های مالی)
- مرجع شماره ۳، فصل مقدماتی (مالی چیست؟)

جلسه سوم

ابزارهای تأمین مالی و سرمایه‌گذاری بین‌المللی

- اسلایدهای جلسه سوم [سایت/اسلایدهای آموزشی/مالی بین‌الملل]

- دو مقاله حسین عبده تبریزی

جلسه چهارم

نهادهای سپرده‌پذیر و عملکرد نظام بانکی در دهه ۹۰ شمسی

- اسلایدهای جلسه چهارم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۱، فصل ۴ (نهادهای سپرده‌پذیر، فعالیت‌ها و ویژگی‌ها)
- مرجع شماره ۴، دو مقاله از عبده تبریزی
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر کرمانی

جلسه پنجم

تأمین مالی پروژه‌ها

- اسلایدهای جلسه پنجم (سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی)
- مرجع شماره ۲، فصل ۱۶ و ۱۷ (اوراق دولتی و شهرداری‌ها)
- مرجع شماره ۳، فصل ۴ (ارزشیابی)
- مرجع شماره ۵، مقاله تأمین مالی پروژه‌ها

جلسه ششم

سیاست‌های پولی و ثبات بازارهای مالی

- اسلایدهای جلسه ششم (سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی)
- مرجع شماره ۱، فصل ۶ (سیاست پولی)
- مرجع شماره ۴، مقاله دکتر قبادی و مقاله دکتر درودیان
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر سرزعی

جلسه هفتم

بازار سهام: آمار حیاتی، تحولات بازار و تعهد پذیرهنویسی

- اسلایدهای جلسه هفتم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۲، فصل ۱۴ (بازارهای اولیه و تعهد پذیرهنویسی اوراق بهادار)، فصل ۱۵ (بازارهای ثانویه)
- مرجع شماره ۳، فصل ۱ (بازار سهام)
- مرجع شماره ۴، مقاله آقای آذرخش
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر حیدری

جلسه هشتم

بازار اوراق با درآمد ثابت: آمار حیاتی، تحولات بازار و اعتبارسنجی ناشران

- اسلایدهای جلسه هشتم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۲، فصل ۱۶ (بازار اوراق خزانه و اوراق بنگاه‌های دولتی) و فصل ۱۷ (اوراق بهادار شهرداری‌ها)

- مرجع شماره ۳، فصل ۲ (بازار اوراق با درآمد ثابت)، فصل ۵ (اعتبارسنجی ناشران)

جلسه نهم

شرکت‌ها و صندوق‌های سرمایه‌گذاری

- اسلایدهای جلسه نهم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۱، فصل ۸ (شرکت‌های سرمایه‌گذاری)
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر هامونی

جلسه دهم

سهامی‌های خاص و صندوق‌های حفظ ارزش

- اسلایدهای جلسه دهم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۴، مقاله دکتر لاریجانی
- مرجع شماره ۵، سخنرانی خانم رمضانیان و سخنرانی دکتر خواجه نصیری

جلسه یازدهم

صندوق‌های بازنشستگی

- اسلایدهای جلسه یازدهم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۱، فصل ۹ (صندوق‌های بازنشستگی)
- مرجع شماره ۴، مقاله دکتر کردونی و مقاله دکتر عظیمی
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر سعید حیدری و سخنرانی دکتر کرباسیان

جلسه دوازدهم

شرکت‌های بیمه

- اسلایدهای جلسه دوازدهم [سایت/اسلایدهای آموزشی/بازارها و نهادهای مالی]
- مرجع شماره ۱، فصل ۷ (شرکت‌های بیمه)
- مرجع شماره ۴، مقاله آقای غلامرضایی
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر هادی و سخنرانی دکتر درواری

جلسه سیزدهم

بازارها و نهادهای مالی - بخش املاک و مستغلات

- اسلایدهای جلسه سیزدهم [سایت/اسلایدهای آموزشی/املاک و مستغلات]
- مرجع شماره ۴، مقاله مهندس پارسا و مقاله دکتر زاوه
- مرجع شماره ۵، سخنرانی دکتر اسدی و سخنرانی مهندس علوی
- مرجع شماره ۶، مقاله‌های ۱-۲، ۱-۸، ۱-۱ و ۲-۱ و ۲-۳

جلسه چهاردهم بازار بین‌المللی ارزها

- اسلایدهای جلسه چهاردهم [سایت / اسلایدهای آموزشی / مالی بین‌الملل]
- مرجع شماره ۹، دو مقاله

جلسه پانزدهم

نهادهای مالی بین‌المللی (۱)

- اسلایدهای جلسه پانزدهم [سایت / اسلایدهای آموزشی / مالی بین‌الملل]
- مرجع شماره ۸، مقاله ۱

جلسه شانزدهم

نهادهای مالی بین‌المللی (۲)

- اسلایدهای جلسه شانزدهم [سایت / اسلایدهای آموزشی / مالی بین‌الملل]
- مرجع شماره ۸، مقاله ۲

۷. منابع و مآخذ

1. مبانی بازارها و نهادهای مالی، جلد اول.
2. مبانی بازارها و نهادهای مالی، جلد دوم.
3. کتاب بازار دارایی‌ها در دهه ۹۰ شمسی.
4. ویدیوهای درس.
5. مقاله‌های درس.
6. مالی املاک و مستغلات
7. بازار آتی
8. مجموعه مقالات سازمان‌های مالی بین‌المللی
9. مجموعه مقالات بازارهای ارز بین‌المللی